

ЖАНГОВАР ТАЙЁРГАРЛИК ЖАРАЁНИДА МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ТАРБИЯНИНГ АҲАМИЯТИ

Умурзоков Бахтиёр Боходирович

*Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Малака ошириш институти
Жанговар тайёргарлик цикли катта ўқитувчиси
shokiralbekov@gmail.com*

Аннотация: Ушбу мақолада ички ишлар органлари курсантларини жанговар тайёргарлик жараёнида маънавий-ахлоқий тарбиянинг аҳамияти таҳлил қилинган. Жанговар тайёргарлик нафақат жисмоний ва техник кўникмаларни, балки ички ишлар ходимларининг маънавий-ахлоқий жиҳатдан ҳам мукамал бўлишини талаб қилади. Мақолада жанговар тайёргарликнинг маънавий-ахлоқий асослари, унинг курсантларнинг касбий фаолиятига таъсири, шунингдек, миллий ва умуминсоний кадриятларнинг аҳамиятига алоҳида эътибор қаратилган.

Калит сўзлар: жанговар тайёргарлик, маънавий-ахлоқий тарбия, ички ишлар органлари, курсантлар, касбий ахлоқ, ватанпарварлик, жасорат, мардлик, маънавий кадриятлар.

ЗНАЧЕНИЕ ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОГО ВОСПИТАНИЯ В ПРОЦЕССЕ БОЕВОЙ ПОДГОТОВКИ

Умурзаков Бахтиёр Боходирович

*Старший преподаватель цикла боевой подготовки
Институт повышения квалификации МВД Республики Узбекистан
shokiralbekov@gmail.com*

Аннотация: В данной статье анализируется значение духовно-нравственного воспитания курсантов органов внутренних дел в процессе боевой подготовки. Боевая подготовка требует не только физических и технических навыков, но и духовно-нравственного совершенства сотрудников органов внутренних дел. В статье особое внимание уделяется духовно-нравственным основам боевой подготовки, ее влиянию на профессиональную деятельность курсантов, а также значению национальных и общечеловеческих ценностей.

Ключевые слова: боевая подготовка, духовно-нравственное воспитание, органы внутренних дел, курсанты, профессиональная этика, патриотизм, мужество, отвага, духовные ценности.

THE IMPORTANCE OF SPIRITUAL AND MORAL EDUCATION IN THE PROCESS OF COMBAT TRAINING.

Umurzakov Bakhtiyor Bakhodirovich

Senior teacher of the combat training cycle

*Institute for Advanced Training of the Ministry of Internal Affairs
of the Republic of Uzbekistan*

shokiralbekov@gmail.com

Abstract: This article analyzes the importance of spiritual and moral education for cadets of internal affairs bodies in the process of combat training. Combat training requires not only physical and technical skills but also the spiritual and moral perfection of internal affairs officers. The article pays special attention to the spiritual and moral foundations of combat training, its impact on the professional activities of cadets, as well as the significance of national and universal values.

Keywords: combat training, spiritual and moral education, internal affairs bodies, cadets, professional ethics, patriotism, courage, bravery, spiritual values.

КИРИШ

Ички ишлар органлари курсантларини тарбиялашда жанговар тайёргарликнинг ўрни бекиёсдир. Бу жараёнда курсантлар нафақат жисмоний ва техник кўникмаларни, балки маънавий-ахлоқий қадриятларни ҳам ўзлаштиришлари зарур. Чунки ички ишлар ходими ўз вазифаларини бажаришда нафақат касбий билим ва кўникмаларга, балки юқори маънавий-ахлоқий сифатларга ҳам эга бўлиши керак.

Жанговар тайёргарлик жараёнида маънавий-ахлоқий тарбиянинг аҳамиятини тушуниш учун аввал жанговар тайёргарликнинг мақсади ва вазифаларини аниқлаш зарур. Жанговар тайёргарликнинг асосий мақсади ички ишлар органлари ходимларини хизмат фаолиятига тайёрлаш, уларнинг жисмоний ва психологик ҳолатини мустаҳкамлаш, шунингдек, уларнинг касбий ахлоқини шакллантиришдан иборатдир. Бу жараёнда курсантлар ўз вазифаларини бажаришда адолат, инсоф, масъулият, садоқат ва бошқа маънавий-ахлоқий қадриятларга амал қилишлари керак.

Маънавий-ахлоқий тарбия жанговар тайёргарлик жараёнининг ажралмас қисми бўлиб, курсантларнинг касбий фаолиятига тўғридан-тўғри таъсир кўрсатади. Маънавий-ахлоқий сифатларга эга бўлган ички ишлар органлари ходими ўз вазифаларини бажаришда юқори самарадорликка эришади, жамоат тартибини сақлашда муваффақиятга эришади ва жамиятда қонун устуворлигини таъминлашда муҳим роль ўйнайди.

Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 16 сентябрдаги “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги 407-сон Қонунида ички ишлар органлари ходимларининг касбий ахлоқ ва маънавий-ахлоқий сифатлари муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланган. Қонуннинг 5-моддасида ички ишлар органлари фаолиятининг асосий принциплари қонунийлик, ягоналик, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига риоя этиш ҳамда ушбу ҳуқуқлар, эркинликлар ва қонуний манфаатларни ҳурмат қилиш, очиклик ва шаффофликдан иборат деб кўрсатилган, шу боис жамиятда тинчлик ва осойишталикни сақлашда ички ишлар органлари ходимлари юқори маънавий-ахлоқий сифатларга эга бўлишлари зарур.

Шунингдек, ички ишлар органлари ходимларини тарбиялашда миллий ва умуминсоний қадриятларнинг аҳамиятига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Миллий қадриятларимиз, анъаналаримиз ва урф-одатларимиз ички ишлар ходимларининг маънавий-ахлоқий сифатларини шакллантиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилади. Бу қадриятлар курсантларнинг ватанга бўлган муҳаббатини, халққа бўлган садоқатини, адолатга бўлган иштиёқини ва бошқа ижобий сифатларини шакллантиради.

Жанговар тайёргарлик жараёнида маънавий-ахлоқий тарбиянинг аҳамиятини янада аниқроқ тушуниш учун ички ишлар органлари ходимларининг қаҳрамонлик ва жасорат намуналарини кўриб чиқиш мумкин. Мисол учун, ички ишлар органлари ходимларининг жамоат тартибини сақлашда, жиноятларни аниқлашда ва жиноятчиларни қўлга олишда кўрсатган қаҳрамонликлари курсантлар учун намуна бўлиб хизмат қилади. Бу каби воқеалар курсантларнинг касбий фаолиятига бўлган муносабатини шакллантиради ва уларда юқори маънавий-ахлоқий сифатларни ривожлантиради.

Жанговар тайёргарлик жараёнида маънавий-ахлоқий тарбиянинг аҳамиятини янада мустаҳкамлаш учун ички ишлар органлари таълим муассасаларида махсус курслар, семинарлар ва тренинглар ташкил этиш зарур. Бу тадбирларда курсантларга маънавий-ахлоқий қадриятлар, касбий ахлоқ, жамоат тартибини сақлашдаги масъулият ва бошқа муҳим мавзулар бўйича билимлар берилиши керак. Шунингдек, курсантларнинг маънавий-ахлоқий сифатларини баҳолаш ва уларни ривожлантириш учун махсус тестлар ва сўровлар ўтказиш тавсия этилади.

Жанговар тайёргарлик жараёнида маънавий-ахлоқий тарбиянинг аҳамиятини янада мустаҳкамлаш учун ички ишлар органлари ходимларининг ўз шахсий намунаси ҳам муҳим аҳамиятга эга. Ички ишлар органлари раҳбарлари ва тажрибали ходимлари ўз фаолиятлари билан курсантларга намуна бўлиб хизмат қилиши, уларда юқори маънавий-ахлоқий сифатларни шакллантиришда муҳим роль ўйнайди.

Бундан ташқари, жанговар тайёргарлик жараёнида маънавий-ахлоқий тарбия фақат назарий билимлар билан чекланиб қолмаслиги керак. Бу жараёнда таълим беришнинг интерактив шакллари — ҳаётий мисоллар, амалий машғулотлар, психологик тренинглар, кинолавҳалар ва тарихий шахслар фаолияти асосида ташкил этилган тажриба дарслари катта самара беради.

Буюк алломаларимиз ҳам маънавий тарбиянинг инсон ҳаётидаги беқиёс аҳамиятини доимо таъкидлаб келишган. Жумладан, Абу Наср Форобий таълим-тарбия ҳақида шундай дейди: «Тарбиясиз билим - инсон учун хавfli қуролдир». Бу фикр, айниқса, куч тузилмалари ходимлари учун муҳим аҳамиятга эга: агар кучли тайёргарлик ахлоқий тарбия билан уйғун бўлмаса, у инсоннинг жамиятдаги ўрни салбий аҳамият касб этиши мумкин. Шунингдек, Абу Али Ибн Сино таълим ва тарбиянинг мутаносиблиги ҳақида шундай ёзган: «Тана тарбиясидан кўра, руҳ тарбияси устун туриши керак». Бу ибора курсантларни тарбиялашда маънавий жиҳатнинг устуворлиги, инсон қалби ва дунёқарашига таъсир қилишнинг аҳамиятини кўрсатади.

Замонавий соҳа мутахассисларидан профессор И.Қурбонов ўзининг «Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларида кадрлар тайёрлашнинг маънавий-ахлоқий асослари» номли ишларида бундай таъкидлайди: «Касбий тайёргарликнинг ўзаги - шахснинг маънавий етуклигида, хизматга бўлган садоқат ва халқ ишончига лойиқ бўлишидир». Шу билан бирга, М.Мирсаидов таълимда миллий қадриятларнинг ўрни ҳақида шундай дейди: «Миллий ғоя ва маънавий тарбия бир-бири билан уйғунлашгандагина тарбия самараси намоён бўлади».

Бу фикрларни ҳисобга олган ҳолда, жанговар тайёргарликда маънавий-ахлоқий тарбияни кучайтириш - ички ишлар органлари тизимида кадрлар сифатини янада яхшилайти, жамиятда ҳуқуқ-тартиботни таъминлашда кучли маънавий асос бўлиб хизмат қилади. Шундай экан, курсантларнинг жанговар ва касбий тайёргарлиги маънавий етуклик билан уйғунлашиши зарур.

АДАБИЁТЛАР

1. Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 16 сентябрдаги “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги 407-сон Қонуни.
2. Қурбонов И. “Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларида кадрлар тайёрлашнинг маънавий-ахлоқий асослари”, Тошкент, 2019.
3. Мирсаидов М. “Миллий ғоя ва маънавий тарбия”, Тошкент, 2017.
4. Абу Наср Форобий. “Фозил шаҳар аҳли”, (форсийдан таржима), Тошкент, 1994.
5. Абу Али ибн Сино. “Илм ва тарбия ҳақида рисоалар”, Тошкент, 1997.

6. Жўраев Ш., “Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларда хизмат этиш психологияси”, Академия нашри, 2021.
7. Karimov I.A. “Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch”, T.: Ma’naviyat, 2008.

